

Nietzsche en het dilemma van goed en kwaad. 6

Petra Bolhuis & Theo Meereboer
Maieutiek 2017 HOVO VU
Maieutiek 2017

De invloed van Nietzsche

- Nietzsche wordt in de 60iger en 70iger jaren steeds belangrijker en draagt voor een belangrijk deel bij aan de omwenteling van het existentialisme naar het postmodernisme in Frankrijk eind 70iger jaren.
- Vandaag de dag is er veel kritiek op het relativeren van de Eenheid, Waarheid en Waarden. Alsof pas nu de consequentie, het nihilisme, zichtbaar wordt.

Maieutiek 2017

In een recensie

Tijdens de eerste wereldoorlog werd zijn Zarathustra, samen met de evangeliën en Goethes Faust voor de soldaten gedrukt. In de lijst van mensen die door hem beïnvloed werden, bevinden zich tal van grote namen zoals de filosofen Bergson, Heidegger, Jaspers, Adorno, Horkheimer en Foucault, de auteurs Ernst Jünger en Thomas Mann, maar ook enkele nazi-ideologen. Tot vandaag blijft Nietzsche filosofen en schrijvers inspireren en houdt de stroom van Nietzsche-studies aan. Uit ethisch perspectief

Maieutiek 2017

Waarheid en waanzin

Nietzsche schrijft provocerend en wild. Hij polemiseert en is vooral bezig om koortsachtig greep te krijgen op een wereld waarin hij zich een eenzame vooruitgeschoven post voelt. Hij ziet zichzelf als heraut van een nieuw denken en is daarmee zelf ook gevangen in de greep van een wil tot waarheid. Dat laatste lijkt hem tot wanhoop te drijven, waarbij het tot op de dag van vandaag onduidelijk is wat er eerst was; de waanzin of de gedachten aan de zinloosheid van zijn wil tot waarheid.

Maieutiek 2017

Herwaardering van de waarden

- Er is van meet af aan wreedheid en een verheelijking daarvan.
- Het feest van de wreedheid heeft niet geleid tot wat wij vandaag de dag zien als hoogstaande waarden.
- Deze waarden zijn dus in het leven geroepen door de slachtoffers. Dat deden ze echter uitermate slim; ze gingen de kracht van de 'goeden' als kwaad bestempelen en ze waren met velen dus hun zienswijze won het; 'lammetjes zijn goed!'

Maieutiek 2017

Gevolg van goede lammetjes

- Als de lammetjes winnen moet de roofvogel zichzelf gaan inhouden. En let wel, die wij zijn allemaal bij tijd en wijle die roofvogel.
- Dat inhouden creëert een rijk innerlijk, maar ook een plek van ongedachte dingen en onbewuste kwade gevoelens.
- Dat maakt ons interessant, maar vooral voor de goden. Zelf worden wij in toenemende mate moe van onszelf.

Maieutiek 2017

De belofte, het geweten

- Wat het aanbrengen van een geheugen ook mogelijk maakt is de belofte.
- De trotse wetenschap.... geweten (blz51)
- Allemaal gereedschappen die de mens machtig maken over zichzelf en de natuur, maar doordat het geheugen en de belofte bij iedereen moet worden aangeleerd ontstaat er het inbranden via de straf.
- Straf dient niet voor berouw, maar wel voor vele andere zaken. (o.a. het slimmer worden van de zondaar.)

Maieutiek 2017

Schuldig geweten

- De klassieke wereld voelde zich goed tegenover een wereld van onbetrouwbare goden.
- Nietzsche schets een weg van voorouder verering, naar voorouders die zo machtig worden dat ze aanbeden worden als goden, naar één almachtige en jaloezige God.
- De schuld van de mens wordt steeds groter, tot Christus. Maar aan de andere kant hoe moet je zo'n gebaar ooit dragen. De mens wordt afhankelijk, slecht en onherstelbaar schuldig of tenminste nietig.

Maieutiek 2017

moraal

- Wij vinden geen moraal, we scheppen haar.
- Iedere groep mensen priesters, kunstenaars en wetenschappers geeft er zijn eigen inhoud aan.
- Conclusie van Nietzsche; dus is die inhoud vlottend.

Maieutiek 2017

Wil tot macht en wil tot waarheid

- Als het christendom de bron is van de waarden die ons uit onze kracht halen, kan atheïsme of wetenschap dan de uitweg zijn?
  - Wil tot macht is drijfveer vanuit het overleven.
  - Wil tot waarheid komt daar uit voort.
- Conclusie van Nietzsche; Er is geen alternatief dat zelf niet ook voortkomt uit die wil tot macht. De wetenschap en het atheïsme zijn voltooiingen van die wil tot waarheid.

Maieutiek 2017

Oordeelsvermogen

- Steeds vlottende waarheid, waarden en eenheid.
- Job als model bij oa. Susan Neiman
- Al is er geen waarheid, of waarde of eenheid, ik kan leven alsof het er wel is en schep daarmee waarden voor mijzelf, maar ook in interactie met anderen.
- Nooit vaststaande eeuwige, maar wel zinvolheid biedende uitgangspunten.
- We zijn als Munchausen en trekken onszelf uit het moeras.

Maieutiek 2017

Übermensch

- De übermensch is waarde scheppend,
- Niet vanuit angst of schuld, maar vanuit zichzelf.
- Het gaat erom dat de mens niet reactief, maar actief iets neer kan zetten.
- Nietzsche zelf is ambivalent over zijn ontdekking omdat hij ook om zich heen ziet dat mensen liever achter een ander aanlopen, of de ander verwijten dat hij gedrag afdwingt, dan dat hij zelf staat voor zijn eigen gedrag. Dat baart hem zorgen. Maar hij laat het aan een andere tijd.

Maieutiek 2017